

***Föcze Lajos Alapítvány a Munkavédelmi Képviselekért
a Konzultatív Fórum 2006. október 20.-i ülése***

A Föcze Lajos Alapítvány a Munkavédelmi Képviselekért Konzultatív Fóruma 2006. október 20-i ülést a Vegyipar Házában tartotta.

A Fórum feladatának tekintette, hogy a munkavédelem helyzetének elemzésén belül kiemelten foglalkozzon a paritásos munkavédelmi testületekkel. A Fórum mintegy 100 résztvevője között a munkavédelmi képviselőkön, illetve a munkavédelmi bizottsági elnökökön kívül részt vettek munkáltatók, munkabiztonsági szaktevékenységet ellátó személyek is.

A Fórum elnöki tisztét

***Barabás Viktor
a Konzultatív Fórum elnöke***

töltötte be.

Megnyitó beszédet mondott

***dr. Váró György, az Alapítvány
kuratóriumának elnöke***

Papp István, az OMMF elnöke

bevezető előadásában a munkavédelem helyzetéről, valamint az OMMF munkájában bekövetkezett változásokról tájékoztatta a Fórum résztvevőit.

Hangsúlyozta, hogy napjainkban felvetődő társadalmi igény a foglalkoztatás biztonságának, az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkakörülmények feltételeinek megteremtése. Az elvégzendő feladatok középpontjában legfőbb értéként az embernek kell lennie.

A munkavédelem sokrétű, szerteágazó feladatrendszer. Ennek megfelelően a hatóság részéről is egységes, szakmailag felkészült, segítő, hatékony és eredményes munkát kell végezni. A munkavédelem fő célját, a megelőzést, a munkahelyi balesetek, foglalkozási eredetű megbetegedések gazdasági hatásainak vizsgálatával és azok eredményeinek bemutatásával kell megalapozni.

Az Elnök felhívta a hallgatóság figyelmét arra, hogy a hatóság lehangoló helyzetképpel szembesül. Az ellenőrzések tapasztalatai szerint 10 ellenőrzött munkáltató közül 9 jogsértő magatartást tanúsít ma is. Ennek alapján joggal mondható ki, hogy napjainkban a foglalkoztatás kultúrája alacsony színvonalú.

A „fekete foglalkoztatás” együtt jár a veszélyes munkahelyekkel, a súlyos kockázatokkal, a balesetek magas számával. Mindez a felelőtlen hozzáállást, rossz szemléletet és a képzés hiányát bizonyítja.

A hatósági ellenőrzések bizonyítják: azok a munkáltatók, amelyek jogsértő módon foglalkoztatnak a munkavédelmi előírások betartására sem figyelnek megfelelően.

A tapasztalatok alapján meg kellett változtatni az ellenőrzés környezetét. Ezért a 2005. év II. felétől az alábbi változások történtek:

- Megváltozott az ellenőrzési jogszabály hatálya.

- Modernizálták a Főfelügyelőség szervezetét.
- 100 fős létszámbővítést hajtottak végre.
- Új ellenőrzési módszereket vezettek be.
- Meghatározták az ellenőrzések súlypontjait.
- Egységesítették a szankcionálási gyakorlatot.

Az OMMF 2006. évi feladatait az előzőekben ismertetett igények és feladatok szerint határozták meg. A meghatározott új célok és új követelmények:

- az ellenőrzés közös módszerei, céljai szolgálják jobban a garanciális jogok védelmét,
- a balesetveszélyes ágazatok és tevékenységek eltérő körülményeit figyelembe véve kell meghatározni az ellenőrzési módszereket, formákat, időpontokat,
- A helyszíni vizsgálatok során vizsgálni kell a munkáltató munkavédelmi tevékenységét, a munkavédelmi szakember foglalkoztatási kötelezettség megtartását, a kockázatértékelések meglétét és azok megfelelőségét,
- A munkabiztonsági kérdésekben folyamatossá kell tenni a szociális partnerekkel és a civil szervezetekkel a munkakapcsolatot,
- Nagyobb nyilvánosságot kell biztosítani a munkavédelemnek,
- Össze kell hangolni az OMMF együttműködését a társhatóságokkal,
- Az ellenőrzések alkalmával és az esetleges szankcionáláskor érvényre kell juttatni az egységesség, fokozatosság, arányosság elvét.

Az ellenőrzést támogató jogszabályi háttér változásainak ismertetésekor az OMMF elnöke hangsúlyozta, hogy a munkavédelemről szóló törvény viszonylagos stabilitása mellett számos jogszabály változott:

- A 2004. évi CXL. Tv. (Ket.) módosítása alapján megerősödött a tanúvédelem, növekedett az eljárási bírság összege.
- Az 1996. évi LXXV. tv. (Met.) módosítása alapján megvalósult az anyagi szankció és a jogosultság differenciálása. Fontos tudni, hogy munkaügyi bírság már egy fő esetén is kiszabhatóvá vált súlyos jogsértések alkalmával.

Az ellenőrzést támogató jogszabályi háttér is módosult. A változás elsősorban az építőipart érinti. A köztudottan balesetveszélyes építőipar hatékonyabb ellenőrzését segíti az építőipari, kivitelezési tevékenységgel kapcsolatos új adatszolgáltatási kötelezettség az OMMF részére. (135/2005. Korm.r.) Az építés felügyeleti bírság a jövőben nem csak az építetővel szemben, hanem az építés többi szereplőjével szemben is kiszabható. (238/2005. Korm.r.)

A munkavédelmi tevékenység javítására ösztönzi a munkáltatókat a közbeszerzésről szóló törvény módosítása, amely alapján egyes esetekben az alvállalkozók tekintetében is alkalmazni kell az 5 évre szóló kizárást.

A rendezett munkaügyi kapcsolatokról szóló szabályozás módosítása szintén a munkavédelem fejlődésének ügyét szolgálja. A munkáltatók jogsértő

magatartásának csökkentése érdekében az OMMF honlapján nyilvánosságra hozzák a súlyos jogsértést elkövető munkáltatókat.

Az új feladatok végrehajtása szükségessé tette az OMMF szervezeti struktúrájának megváltoztatását. Ez év január 1-jétől a korábbi területi felügyelőségek teljes körűen régiós felügyelőséggé szerveződtek át. Ennek előnyét a következőkben látja az OMMF elnöke:

- Jobban megszervezhető a felügyelők munkája.
- A nagyobb területű munkahelyek ellenőrzése rövidebb időt igényel.
- Egységesebbé válik az eljárási – szankcionálási gyakorlat.
- Egységesebb lesz a jogalkalmazás.

Változtattak az ellenőrzési módszereken is. A helyszíni ellenőrzések jelentősége megnövekedett. A jövőben az általános munkarendtől eltérő időpontokban is (hétvégén, éjszaka) végeznek ellenőrzéseket. A munkáltatók számára kiszámíthatatlanná válik az ellenőrzések időpontja, nagyobb hangsúlyt helyeznek az ismételt ellenőrzésekre. A felügyelői intézkedések végrehajtását felülvizsgáló és megkövetelő utóellenőrzések számát növelni akarják. Az ellenőrzések hatékonyságának növelése és a visszatartó szankcionálás megvalósítása érdekében meghatározták a súlyos jogsértések körét. Ezek a következők:

- a munkavállaló életének, testi épségének súlyos veszélyeztetése,
- a kollektív műszaki védelem hiánya, vagy nem megfelelő kialakítása,
- az egyéni védelem hiánya,
- a kockázatértékelés nem megfelelő elkészítése,
- a veszélyes berendezések munkavédelmi üzembe helyezésének elmulasztása,
- az időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása,
- a beszállással végzett munkákkal kapcsolatos előírások figyelmen kívül hagyása.

Az ismertetett célok és módszerek végrehajtása során az OMMF kiemelt feladata a „fekete munka” visszaszorítása, a biztonságos munkahelyek megteremtésének segítése. Ez azonos a munkavállalók legalapvetőbb érdekével is, mely a legális és biztonságos foglalkoztatás megvalósítása.

Az Elnök szerint a munkavédelem területén a baleset megelőzése alapvető jelentőségű. Nagyon fontos, hogy ne csak akkor kerüljön sor ellenőrzésre, ha bekövetkezett a baleset.

A 2006. évben csökkent ugyan a munkabalesetek száma, de változatlanul gondot jelentenek az áramütéses balesetek, a súlyos balesetek bekövetkezése az építőiparban és a mezőgazdaságban.

Feladatuknak tekintik, hogy a súlyos jogsértéseket súlyos anyagi szankciók kövessék. A hatósági ellenőrzés akkor minősül eredményesnek, ha:

- a tényfeltárás kellő mélységű és feltárja a foglalkoztatás valós körülményeit,
- bizonyítani tudja a feltárt jogsértéseket,
- az ellenőrzési eljárás és a megtett intézkedés törvényes,

- a munkáltató a határozatban foglalt kötelezést végrehajtotta és a törvényes állapotot helyreállította,
- a kiszabott bírságot befizette,
- az ellenőrzés tapasztalatai és következményei alapján a munkáltató jogkövetővé vált.

Mindezen célok elérését segíti az utóellenőrzések megnövekedett szerepe.

Az Elnök felhívta a hatóság figyelmét, hogy fokozódik a munkáltatók felelőssége a törvényes foglalkoztatás megvalósításában. Az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzés körülményeinek megteremtése és fenntartása a hatóság, a munkáltató és a munkavállalók közös érdeke. Az eddigi változások (jogszabályok, új módszerek, nagyobb nyilvánosság) jó alapot jelent, de nem elegendő a foglalkoztatás biztonságának tartós megvalósításához. Együtt kell gondolkodnunk azon, hogy milyen eszközökkel lehetne még jobb, tartós eredményt elérni. Meggyőződése, hogy a törvények megszegésének szankcionálása – ha egyéb intézkedések nem valósulnak meg – nem vezethet eredményre. Meg kell hogy valósuljon a munkaerő piac szereplőinek összefogása. Ehhez **az OMMF partnerséget ajánl**. Meg kell valósulnia a partnerségnek a foglalkoztatás biztonságaért. Ennek során **a hatóság szeretné elérni, hogy a partner munkáltatók vállalják:**

- Mindent megtesznek a munkavállalók védelmét biztosító munkaügyi és munkabiztonsági előírások betartásáért.
- Mindenképpen elkerülik a „fekete” foglalkoztatást.
- Gondoskodnak a munkavállalói jogok érvényesüléséről (szakszervezetek, munkavédelmi képviselők).

Az együttműködés során **a hatóság vállalja:**

- Tájékoztatást ad a jogszabály változásokról, az ellenőrzések tapasztalatairól.
- Lehetőséget biztosít a partnereknek a készülő jogszabályok véleményezésére.
- Enyhe jogsértésekért csak figyelem felhívást alkalmaz, vagy kötelező határozatot hoz, ezzel szemben a súlyos jogsértések esetében magas összegű pénzbírságot szab ki, első esetben is.
- Partneri együttműködéssel a felek közösen járulhatnak hozzá a foglalkoztatás biztonságának elősegítéséhez.

Az Elnök előadásában utalt az elkövetkező idő feladataira. Ezek között kiemelt az egységes munkavédelem megteremtése. Kormányhatározat alapján változik a szervezet hatásköre, megvalósul a foglalkozás-egészségügy átvétele. Befejezésül utalt azokra a törekvésekre, amelyek alapján el akarják érni, hogy a munkavédelmi szabálytalanságokat kockázatos legyen elkövetni. Várható, hogy a jövőben a jogerős munkavédelmi bírság határozatokat is nyilvánosságra hozzák. A hatósági szigor fokozása mellett ugyanakkor jobb együttműködést is kívánnak megvalósítani a munkáltatókkal és vállalják a partnerséget a feladatok végrehajtásában.

Borhidi Gábor, az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldal ügyvivője

az érdekvédelem és érdekegyeztetés legfontosabb feladatairól tartott előadást.

Ismertette a bizottság munkavállalói oldalának tevékenységét. Bevezetőben ismertetett olyan tragikus eseteket, amelyek során a munkáltató súlyos mulasztása miatt balesetek következtek be. A mulasztások miatt elsősorban az építőipar, a mezőgazdaság és a közúti közlekedés területén történtek tragikus kimenetelű balesetek.

Az Ügyvivő megállapítása szerint napjainkban az érdekegyeztetés fontos feladata, hogy kialakuljon az egységes felügyeleti rendszer. Ennek a célnak az elérését szolgálja a Kormány közelmúltban megjelent határozata.

Napirenden van a munkavédelmi törvény módosításának előkészítése. Foglalkoznak a képviseléválasztás problémájával, a paritásos testületek működésével.

Szükségesnek tartja a munkavédelmi képviselők, munkavédelmi bizottságok joggyakorlásának fokozott biztosítását. Javítani kell működésük feltételeit, továbbképzésük színvonalát. A munkavédelmi képviselőknek fokozottabban részt kell venniük a munkabalesetek kivizsgálásában.

Változtatásokra van szükség a foglalkozás-egészségügy területén. Megoldandó kérdések a szakrendelésre való beutalás, ennek finanszírozása.

Foglalkozni kell a munkavédelem országos programjának következő 5 évre történő előkészítésével.

Külföldi tapasztalatra utalva ismertette a spanyolországi tapasztalatokat. Spanyolországban az elmúlt években jelentős gazdasági növekedés ment végbe, amely különösen látványos volt az építőiparban. Az ágazat tevékenység növekedésének egyértelmű és egyetlen haszonélvezői a munkaadók. A munkavállalók a munkakörülmények állandó romlásával élnek együtt, amely egyéb problémák mellett mind több balesetet okoz. Az építőipari munkahelyi balesetek megdöbbentő száma már az iparág legnagyobb és legfontosabb

problémájává vált. Míg Spanyolországban 1993-ban az építőipari munkások 12 %-a szenvedett balesetet, addig 1999-ben ez a szám több, mint 18 %-ra ugrott. A legnagyobb problémát a bizonytalan szerződési feltételek jelentik. Az ágazatban dolgozók jóval több, mint 70 %-a ideiglenes szerződéssel dolgozik. A helyzetet súlyosbítja az alvállalkozói lánc, amely az iparágakat valóságos dzsungellé változtatta.

A súlyos és halálos balesetek 95 %-a az alvállalkozásba adott dolgozók körében történt. A spanyolországi tapasztalatok intő példaként szolgálnak számunkra is.

A külföldi tapasztalatok alapján Magyarországon el kell érni a rendezettebb munkaügyi kapcsolatokat. A partnerség keretén belül fontos feladatok hárulnak a munkavállalók szervezeteire is. A törvényes lehetőségeket jobban kihasználva erősíteni kell a munkavállalók részvételét az érdekegyeztetés valamennyi szintjén. **Különösen fontos, hogy a munkahelyeken a paritásos munkavédelmi testületeket minél nagyobb számban létrehozzák és megvalósuljon a munkavállalók és a munkáltatók folyamatos párbeszéde.**

Somogyi Gyula, a STRABAG Rt. munkavédelmi vezetője

az építőipar területén dolgozó nagyvállalatnál kialakított gyakorlat alapján mutatta be a munkavállalók képviselőivel való együttműködést.

A Részvénytársaságnál a tagoltságot és a tevékenységet figyelembe véve alakították ki a munkavédelmi képviselői hálózatot és hozták létre a paritásos munkavédelmi testületet. Ennek során fontos kérdéseket kellett tisztázni. Elemezni kellett, hogy mi a különbség a munkavédelmi bizottság és a paritásos munkavédelmi testület között. Értékelni kellett, hogy milyen jogosítványokkal rendelkezzen a munkavédelmi bizottság és a paritásos testület.

Megállapításuk szerint a paritásos testület lényegében képviseleti és részvételi testület, melynek feladata a hatékony párbeszéd és a döntés előkészítés. A munkavédelmi bizottság a munkavállalók összességét érintő képviselői jogokat gyakorolja és döntési jogosultsággal is rendelkezik.

Az Rt-nél a munkáltató kezdeményezése alapján hozták létre a munkavédelmi paritásos testületet. A paritásos testület 4 főből áll (két póttaggal). A munkavállalói oldal tagjait titkosan választották meg a képviselők közül. A munkáltatói oldalon a konzern igazgatója és a munkavédelmi vezetője foglal helyet. A munkáltatói oldal kialakításakor figyelembe vették a munkavédelemről szóló törvény előírását: „**A munkáltató köteles a testületben döntésre jogosult vezető állású munkavállalót kijelölni.**”

Az Rt-nél működő paritásos testületnek van kidolgozott ügyrendje, amely tartalmazza az elnöki tisztt gyakorlásának rendjét. A testület érdemben működik, például 20016. júniusában tárgyalta az Rt. munkavédelmi helyzetét, elemezték a bekövetkezett munkabaleseteket. Ezeket a témákat a munkáltató előterjesztése alapján tárgyalta a testület. A munkáltató által kidolgozott elemzést eljuttatták a testület állásfoglalásával együtt valamennyi munkavédelmi képviselőnek. A paritásos testület állásfoglalást alakított ki a munkavédelmi szabályzat átdolgozására. A testületi ülésről emlékeztetőt készítettek.

Az előadó szerint dilemmáik vannak a munkavédelmi program és a megelőzési stratégia kidolgozásával. Véleménye szerint a munkavédelmi bizottság és a paritásos testület működése hozzájárul az Rt előtt álló munkavédelmi feladatok végrehajtásához.

Galló Sándor, az OMMF képviselője

előadásában a munkabaleseti helyzetet értékelte. Ismertette a szükséges intézkedéseket.

Az előadó ismertette a munkabalesetekkel kapcsolatos jogszabályi követelményeket. A Felügyelőség megállapítása szerint a munkáltatónál a baleseti esemény minősítését gyakran befolyásolja, hogy a munkabaleset és az üzemi baleset fogalma keveredik. Véleménye szerint az Mvt. struktúrája

határozza meg a munkabaleset kivizsgálásának célját, a prevenciót, azaz a hasonló balesetek megelőzését. A jogszabályi követelmények mellett megemlítette, hogy a kötelező egészségbiztosításról szóló törvény az egészségbiztosítási szolidaritási szempontokat helyezve előtérbe minősíti a baleseteket. Az említett törvény a baleseteket a baleseti ellátás szempontjából osztályozza. Ennek alátámasztására az előadó bemutatta a munkavédelemről szóló törvény szerinti munkabaleset megfogalmazást, valamint az egészségbiztosításról szóló törvény szerint az üzemi baleset meghatározását.

Az előadó elemezte a munkabalesetek alakulását az elmúlt években, a balesetek megoszlását nemzetgazdasági áganként, valamint a halálos kimenetelű munkabalesetek számának alakulását.

Részletesen szólt a munkabalesetek kivizsgálásának folyamatáról, amelynek kezdőpontja a baleseti esemény minősítése és a folyamat a munkabaleseti jegyzőkönyv kitöltésével zárul.

A baleseti esemény minősítése elsődlegesen munkáltatói feladat. A munkáltatónak minden tudomására jutott balesettel kapcsolatban el kell döntenie, hogy azt munkabalesetnek tekinti-e, vagy sem.

Helytelenül és törvénytelenül jár el a munkáltató, ha többek között azért nem minősíti a balesetet munkabalesetnek, mert

- **a munkavállaló nem tett eleget azonnal bejelentési kötelezettségének,**
- **nem a munkát közvetlenül irányító felé történt a bejelentés,**
- **alkoholos befolyás alatt állt a baleset időpontjában a sérült,**
- **a sérült munkavállaló szabálytalanul végezte a munkáját,**
- **nem volt munkaszerződése a sérültnek.**

Számos egyéb munkáltatói kifogást is megemlített az előadó. Például a munkavállaló nem a rábízott feladatot hajtotta végre, nem talált a munkáltató olyan külső okot, amely miatt a munkavállaló sérülést szenvedett, stb...

Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy a munkabaleset vizsgálata során a tapasztalatokat össze kell vetni a kockázatértékelésben foglaltakkal is és a munkabaleset okainak meghatározásakor azt figyelembe kell venni.

Fontosnak tartotta a munkabaleset bekövetkezésével összefüggő okok láncolatának a meghatározását. A munkabalesetet előidéző oksági elemeket logikai sorrendbe kell illeszteni. Ha a logikai lánc valamelyike hiányzik, nem következik be a baleset.

Ismertette az előadó a jogharmonizáció eredményét. A munkahelyi balesetek európai statisztikáját az Európai Közösségek Statisztikai Hivatala irányításával hozták létre azzal a céllal, hogy összehasonlítható adatbázis álljon rendelkezésre az Európai Unió számára.

A jogharmonizáció eredményeként 2007. januártól megváltozik a munkabaleseti jegyzőkönyv. Formai változásokon túlmenően tartalmi változások is lesznek. A munkavállalók szempontjából fontos változás, hogy tartalmazni fogja a sérült (hozzátartozó) nyilatkozatát, aláírását.

Ludván Miklós, az Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézet vezető szaktanácsadója

a munkahelyek kémiai biztonságáról, valamint a munkavédelmi képviselők, paritásos munkavédelmi testülettel való szerepéről tartott előadást.

Ismertette a vegyi expozíciókat az építőipari munkák során, valamint a vegyi anyagok felhalmozódását a nem iparban foglalkozók szervezetében. Szemléltette az információs szolgáltatást igénybe vevők körét a munkáltató, a munkavállaló, a munkavédelmi képviselők, munkavédelmi szakemberek vonatkozásában.

Az előadó részletesen kitért a kockázatértékelés módszerére a kémiai biztonsággal kapcsolatban. A kémiai biztonság területén az első fázis a kockázatok becslése. Azonosítani kell a veszélyeket, ki kell térni a veszélyek jellemzésére. Ezt követi az expozíció becslése, szükség szerint mérésekkel is alátámasztva.

A kockázatkezelés során el kell végezni a kockázatértékelést és intézkedéseket kell meghatározni a kockázatok elkerülésére. Intézkedéseket kell tenni a kockázatok csökkentésére, **folyamatos kockázatkontroll programot kell kidolgozni.**

A kockázat közlés fázisában meg kell határozni a munkát irányítók feladatait, fontos a munkavállalók feladatainak meghatározása és a feladatok

végrehajtásának ellenőrzése. Mindezeket be kell építeni az oktatásba és képzésbe.

Az előadó hangsúlyozta, hogy a munkavédelmi képviselőknek fontos lehetőségük van a közreműködésre a zajexpozíció megállapításakor is. Ennek során a munkavédelmi képviselőt a zajmérés időpontjáról előzetesen írásban értesíteni kell. Jelen lehet a zajmérés elvégzésekor, azzal kapcsolatban véleményt nyilváníthat, kezdeményezheti a munkáltatónál a szükséges intézkedések megtételét.

A munkavédelmi képviselő számára lehetőség van arra, hogy ha az eljárással kapcsolatban kifogása van, az ÁNTSz illetékes intézetéhez fordulhat.

A Konzultatív Fórum konzultációra is lehetőséget biztosított, a résztvevők kérdéseket tehettek fel az előadóknak, melyekre a megfelelő válaszokat megkapták.

A Forum alkalmával számos kiállító mutatta be munkavédelemmel összefüggő tevékenységét, az általa forgalmazott munkavédelmi eszközöket.

_____ • _____